

Mit i czas polityczny

**Czas polityczny w przestrzeni
narodowych narracji mitycznych**

Piotr Lewandowski

Piotr Lewandowski

Mit i czas polityczny

Czas polityczny w przestrzeni narodowych
narracji mitycznych

© Copyright by
Piotr Lewandowski & e-bookowo

Projekt okładki:
Piotr Lewandowski

ISBN 978-83-7859-562-5

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo
www.e-bookowo.pl
Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione
Wydanie I 2015

*To trochę dziwnie zabrzmiało, ale dlaczego nie wydaje mi się,
że teraz jest teraz?
Nawet to, że ja to ja, nie jest tak do końca jasne.
Albo że tutaj jest tutaj.
Zawsze tak jest.
Wszystko zaczyna pasować do siebie dopiero dużo później.*

— Haruki Murakami

Spis treści

Słowem wstępu	6
Mit i mity polityczne - próba ujęcia	10
<i>Rola myśli pierwotnej w narracji mitycznej</i>	34
<i>Historia jako element</i>	
<i>narracji narodowych mitów politycznych</i>	68
<i>Mit - polityczny koncept komunikacyjny</i>	72
Czas polityczny	91
<i>Czas polityczny a czas społeczny</i>	91
<i>Pierwotność i temporalność mityczna czasu</i>	96
<i>Temporalność historyczna</i>	104
<i>Czas polityczny w narracji mitycznej</i>	115
<i>Czas polityczny - próba ujęcia</i>	133
<i>Czas mityczny jako czas urojony</i>	153
<i>Ewolucja temporalna</i>	157
<i>Przyspieszenie czasu politycznego</i>	171
<i>Kalendarz polityczny</i>	178
<i>Czas polityczny a rytuał</i>	187
Słowem podsumowania	201
Bibliografia	211
<i>Z recenzji Piotra Grochmalskiego</i>	226
<i>Z recenzji Piotra Pawełczyka</i>	231

Słowem wstępu

W polskim dyskursie politologicznym pojęcie mitu nadal wydaje się być obce, a przynajmniej mało poznane. Mimo kilku prac (między innymi Tadeusza Biernata, „Mit polityczny”, czy Stanisława Filipowicza, *Mit i spektakl władzy*) mit polityczny pozostaje materią nieeksploatowaną przez współczesnych badaczy. W związku z powyższym brakuje krytycznych uwag co do samej materii mitu, a w tym głównie narodowych mitów politycznych. Mit jako taki jest przedmiotem badań społecznych (socjologicznych, antropologicznych, etnograficznych), brakuje mu jednak porządnej obudowy teoretycznej ze strony humanistyki, w tym głównie politologii. Dlatego niniejsza praca będzie poruszać zagadnienie mitu, jako porządku narracji politycznej, który może zostać wykorzystany do prowadzenia badań politologicznych.

Drugim zagadnieniem wokół którego będą oscylować rozważania niniejszej publikacji jest temporalność. Tu również należy skupić się głównie na ujęciu czasu jako materii politycznej, która nadal, w polskim dyskursie naukowym nie znajduje odpowiedniego miejsca poza jednostkowymi analizami. Obecnie pod tym kontem na szczególną uwagę zasługuje praca Piotra Borowca, „Czas polityczny po rewolucji”, która skupia się na dyskursywności temporalnej polskiej polityki po 1989 roku. Brakuje jednak jak dotąd skupienia się na

samej istocie czasu politycznego, jego naturze, konotacjach i koherencjach z innymi zjawiskami społecznymi.

Niniejsza praca w zamyśle autora ma stanowić otwarcie dyskursu naukowego w kierunku weryfikacji zagadnień marginalizowanych, choć z punktu widzenia życia społeczno-politycznego niezwykle istotnych, takich jak: mit polityczny i czas polityczny. W związku z powyższym owo studium stanowi oparcie i krytykę wiodących i interesujących ujęć mitu i próby przeniesienia owego bytu w granice poznania politologicznego. Autor pragnie przedstawić w nowym świetle mit jako formę bytu świadomości społeczno-narodowej. Główną kategorią teoretyczną do rozstrzygnięcia będą narodowe mity polityczne w swej istocie teoretycznej i ramach metodologicznych. W dodatku rozważania zostaną uzupełnione o zderzenie narracji mitycznych z myślą pierwotną, która stoi u podstaw egzystencji mitu, a także przełożenie tychże spostrzeżeń na polityczne uwarunkowania rozwoju myśli mitycznej. W ostateczności należy także udzielić odpowiedzi na pytanie, czy i dlaczego mit jest integralną częścią współczesnej polityki?

Po rozwarstwieniu teoretycznym mitu należy zbadać rolę i miejsce temporalności politycznej. W związku z powyższym autor zakłada za cel weryfikację pojęcia czasu jako zjawiska społeczno-politycznego. W szczególności interesująca wydaje się współzależność mitu i czasu ich wzajemne relacje, koherencje i właściwości w kształtowaniu świadomości spo-

lecznej. Autor zakłada za cel zarysowanie cech i ram teoretycznych pojęcia czasu politycznego, które nie znajduje jeszcze ujścia w dyskursie politologicznym. Zważywszy na jego właściwości symboliczne, a także na szereg współdziałów narracyjnych czas polityczny, jako osobliwy fenomen społeczny winien być, w założeniu autora, rozstrzygany i weryfikowany wespół z towarzyszącymi mu zjawiskami w postaci mitu i rytuału. Dlatego też wszelkie rozważania odbywają się w atmosferze badań humanistycznych w ujęciu interdyscyplinarnym.

W opracowaniu zostaną poddane konstruktywnej krytyce założenia teoretyczne głównych przedstawicieli myśli mitycznej i rozważań temporalnych, takich jak: Clyde Kluckhohn, Joseph Campbell, Claude Levi-Strauss, Edmund Leach, Roland Barthes, Karoly Kerényi, Jack Goody, Barbara Adam oraz wielu innych. Tak szerokie podłoże teoretyczne stanowić będzie zaledwie kanwę i punkt wyjścia dla szerszych rozważań teoretycznych na temat pierwotności myśli mitycznej i etnocentryczności mitów politycznych, jak również weryfikacji pojęcia czasu politycznego jako kategorii teoretycznej i metodologicznej. Na przestrzeni niniejszej pracy pojawiają się wszelkie próby definicyjne, analityczne wobec zjawisk temporalnych w polityce takich jak na przykład kalendarz polityczny. Praca nie jest pozbawiona również autorskich uwag na marginesie prowadzonych przez autora badań i obserwacji.

W końcowym rozrachunku autor podejmie się próby definicji zarówno narodowych mitów politycznych jak i czasu politycznego. Myślą przewodnią owej publikacji jest założenie ścisłego ramowania rzeczywistości społeczno-kulturowej za pośrednictwem mitu i temporalności. Odczytywanie, dekodowanie znaczeń, a także komunikowanie się to procesy, które istnieją jedynie dzięki funkcjonalności mitycznej ludzkiego umysłu, a przy tym dokonują permanentnej replikacji narracyjnej.

Należy przy tym zaznaczyć, iż publikacja ta nie rości sobie pretensji do całościowego i wyczerpującego ujęcia problemu narodowych mitów politycznych i czasu politycznego, niemniej stanowi istotny czynnik do otwarcia dyskusji naukowej na temat owych zjawisk. Całość pracy winna być odebrana jako głos w dyskusji o charakterze eseju naukowego i zaproszenie do refleksji nad mitem politycznym i czasem politycznym, jak również zachęcenie do podjęcia badań empirycznych.

się pomijać tych obliczy mitu. Syte i żyjące w wysokim przekonaniu swego dobrostanu społeczeństwa mogą oczywiście poprzestać na funkcji wyjaśniającej (a może quasi-poznawczej?) mitu. [...]

Autor wykorzystał bogaty interesujący zbiór literatury przedmiotu. To wielka zaleta książki. Praca z pewnością zajmie istotne miejsce w polskiej literaturze przedmiotu analizującej problematykę mitu. Od czasu publikacji książek Stanisława Filipowicza i Tadeusza Biernata (a także, przerwanym tragiczną śmiercią, analiz mitów w systemach demokratycznych Karoliny Churskiej-Nowak) niewiele osób w tak erudycyjny sposób podjęło kwestię mitu politycznego. [...]

Reasumując: recenzowany przeze mnie tekst z pewnością zasługuje na publikację i ma szansę stać się interesującym głosem w dyskursie naukowym na temat istoty mitu, mitu politycznego, specyfiki mitów narodowych oraz ich odniesień temporalnych. Być może moje uwagi pozwolą Autorowi poprawić kilka usterek i wznieść prowadzone rozważania na jeszcze wyższy poziom.

Dr hab. Piotr Pawełczyk, prof. UAM